

บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดพระนคร-ธนบุรี
(The Role of Department Heads in Bangkok
and Thonburi Elementary Schools)

โดย

นางสาว เพ็ญแข บุญสิทธิ์ ค.บ.

002129

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษา ตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต
ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
แผนกวิชาบริหารการศึกษา

พ.ศ. 2513

I16728683

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
ประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

นาง สุภาวดี

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ทศพรทิพย์ พงษ์กุล ประธานกรรมการ
ศุภมาส มงคลธรรมกุล กรรมการ
ปิยะพร กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย : อาจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์
วันที่ 6 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2578

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ชื่อ นางสาว เพ็ญแข บุญสิทธิ์ แผนกวิชาบริหารการศึกษาศึกษา

ปีการศึกษา 2512

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพื้นฐานและประสบการณ์ของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนประถมศึกษา
3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษา

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยของผู้วิจัยคนก่อน ๆ แล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนั้นได้นำไปทดสอบกับครูใหญ่และครูหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียน 5 โรงเรียน จำนวนผู้ตอบ 34 คน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและวิเคราะห์หาคำถาม เมื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามได้แล้ว ได้ส่งไปให้หัวหน้าหมวดวิชา 292 คน ครูใหญ่ 57 คนของโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัดตอบ ได้รับแบบสอบถามที่ใช้ได้กลับคืนจากหัวหน้าหมวดวิชาจำนวน 277 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.86 และจากครูใหญ่ 55 คน คิดเป็นร้อยละ 96.49 จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ และทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นโดยใช้ค่าไคสแควร์

สรุปผลการวิจัย

1. พื้นฐานและประสบการณ์ของหัวหน้าหมวดวิชา

1.1 ระยะเวลาของการทำงาน ปรากฏว่าหัวหน้าหมวดวิชาทั้งที่สังกัดกรมสามัญศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนมากทำงานในหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชา มีระยะเวลา 1-3 ปี

1.2 อายุ โดยเฉลี่ยแล้วอายุของหัวหน้าหมวดวิชาทั้งสองสังกัด มีอายุใกล้เคียงกันคือ ประมาณ 34 ปี

1.3 วุฒิ วุฒิสถุสูงสุดของหัวหน้าหมวดวิชาคือ ปริญญาตรี และวุฒิต่ำสุดคือ ประกาศนียบัตรทางการศึกษา มีครูหัวหน้าหมวดวิชาเป็นจำนวนมากที่มีวุฒิปริญญา

1.4 จำนวนชั่วโมงที่ทำการสอน ผลการวิเคราะห์จำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนของหัวหน้าหมวดวิชา ปรากฏว่า ครูที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสอนโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 22 ชั่วโมง และครูที่สังกัดกรมสามัญศึกษาสอนโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 19 ชั่วโมง

1.5 วิชาที่เข้ารับการอบรม หัวหน้าหมวดวิชาส่วนมากเข้ารับการอบรมวิธีสอนวิชาเฉพาะ รองลงมาได้แก่การบริหารโรงเรียน

2. เกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ปรากฏว่า ลักษณะงานในหน้าที่แบ่งได้เป็น 10 ประการคือ (1) การเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน (2) งานค่านิเทศการสอน (3) การควบคุมการสอน (4) การจัดหา เก็บรักษาและบริการอุปกรณ์ (5) การอบรมแนะแนวและส่งเสริมนักเรียน (6) การวัดผลนักเรียน (7) งานค่านิเทศวิชาการ (8) การประเมินผลครู (9) การส่งเสริมครู (10) การบริการงานบุคคล

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูหัวหน้าหมวดวิชากับความคิดเห็นของครูใหญ่เกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชา ปรากฏว่าความคิดเห็นของครูทั้งสองกลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

3. เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชา สิ่งที่เป็นปัญหามากที่หัวหน้าหมวดวิชาทั้งสองสังกัดเห็นสอดคล้องกันคือ ปัญหาที่เกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงสอนมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เต็มที่

ปัญหารองลงมาได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับสถิติปัญหาของนักเรียน ปัญหาเรื่องไม่มีงบประมาณและเวลาในการจัดทำอุปกรณ์เพียงพอ สำหรับปัญหาประการหลังนี้ครูหัวหน้าหมวดวิชาที่สังกัดกองคณาธิการส่วนจังหวัดได้พิจารณา เป็นปัญหาที่สำคัญมากปัญหาหนึ่ง ส่วนครูใหญ่เห็นว่าหัวหน้าหมวดวิชาบางท่านมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่

THESIS TITLE The Role of Department Heads in Bangkok and Thonburi
Elementary Schools

NAME Miss Phenkhae Boonsit DEPARTMENT Educational
Administration

ACADEMIC YEAR 1969

ABSTRACT

The Purposes of the study

1. To study the backgrounds, experiences and qualifications of department heads in elementary schools.
2. To investigate the roles of the department heads in elementary schools.
3. To find out the problems and obstacles which occur in their jobs.

Methods and Procedures

Questionnaires were designed based on the author's study and survey of the roles of the department heads from the textbooks, periodicals and reports from previous research studies. They were tried out with 34 department heads and principals in 5 elementary schools. After correction and improvement they were sent to 292 department heads and 57 elementary school principals of the primary and Adult education Department and elementary schools of Changwad

Administrative Authority. The completed returned questionnaires from 277 department heads (94.86 %) and 55 principals (96.49 %) were tabulated and analysed by means of average, mean, percentage and chi-square.

Findings and Conclusions

1. The educational backgrounds and experiences of the elementary school department heads under the Primary and Adult Education Department and Changwad Administrative Authority : most of them have been working as department heads for 1-3 years, and they are about the same age 34 years old. The highest education which they have completed is a Bachelor's degree and the lowest is a Certificate in Education, however, most of them hold Diplomas in Education.

In analysing the teaching load, the elementary school department heads under Changwad Administrative Authority have an average teaching load of 22 hours per week and under the Primary and Adult Education Department have an average teaching load of 19 hours per week.

With In-Service programs, most of the department heads chose the method of teaching specific subjects as the first choice and thier second selection, was the administration of school systems.

2. The major roles of the department heads in elementary schools can be summerized as follows: (1) preparations before the school begins, (2) supervisory functions, (3) inspecting and

visiting classes, (4) providing, maintaining, and assisting the teachers in using materials, (5) guiding and counseling students, (6) student evaluations, (7) academic functions, (8) teacher evaluations, (9) teacher promotions, (10) personnel administration.

In comparing the opinions of the department heads and the principals about their roles and functions, there were no significant differences.

3. The department heads' problems in performing their roles are: (1) An excessive teaching work load which makes it difficult for them to perform their functions effectively; (2) The differences in student's intelligences; (3) Lack of financial support; and (4) Time for preparing the educational facilities for teaching. The last problem was considered by the department heads under the Changwad Administrative Authority as a most crucial problem, while principals considered that some department heads were not qualified as the most serious problem

กิติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือจาก อาจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ อาจารย์ กร่าง ไพรวรรณ อาจารย์ บรรเทา กิติศักดิ์ ได้ช่วยให้คำแนะนำเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากอาจารย์ สาย ภานุรัตน์ รองอธิบดี กรมสามัญศึกษา นายสุขุม ชยสมบัติ ศึกษาธิการจังหวัดพระนคร นายสุนทร สุชีนัย ศึกษาธิการจังหวัด ชนบุรี ได้ให้ความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามครูใหญ่ ครูหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจังหวัดพระนคร ชนบุรี ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้เขียนจึงกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

เพ็ญแข บุญสิทธิ์

24 เมษายน 2513

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาของปัญหา	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	สมมติฐานของการวิจัย	4
	คำจำกัดความ	5
	ความสำคัญของปัญหา	5
	ลำดับขั้นการ เสนอข้อมูล	6
2	ผลงานก่อนการ เขียนและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง	7
	หน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชา	7
	งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง	10
	สรุป	14
3	วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	15
	วิธีดำเนินการวิจัย	15
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	15
	ลักษณะเครื่องมือในการวิจัย	18
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
	การเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล	21
	สรุป	22

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	24
	พื้นฐานและประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	24
	หน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชา.....	32
	ปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชา.....	70
	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานของหัวหน้าหมวดวิชา..	74
	สรุป	78
5	สรุปการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	79
	ความมุ่งหมายในการวิจัย	79
	วิธีดำเนินการวิจัย	79
	ผลการวิจัย	81
	อภิปรายและข้อเสนอแนะ	88
	บรรณานุกรม	89
	ภาคผนวก	91
	แบบสอบถาม	93
	ระเบียบกรมสามัญศึกษาว่าด้วยการแต่งตั้งครูในโรงเรียน	
	สังกัดกรมสามัญศึกษาทำหน้าที่รับผิดชอบในตำแหน่งต่าง ๆ	
	พ.ศ. 2509	115

รายการตารางประกอบ

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทโรงเรียน..	15
2	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่แจกและได้รับคืน.....	21
3	ระยะเวลาที่ทำหน้าที่ครูหัวหน้าหมวดวิชา.....	24
4	ระยะเวลาที่ทำหน้าที่ครูใหญ่.....	25
5	อายุของครูหัวหน้าหมวดวิชา.....	26
6	อายุของครูใหญ่.....	27
7	วุฒิทางการศึกษาของครูใหญ่และหัวหน้าหมวดวิชา.....	28
8	จำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนของหัวหน้าหมวดวิชา.....	29
9	วิชาที่หัวหน้าหมวดวิชา เข้ารับการอบรม.....	30
10	วิชาที่ครูใหญ่ เข้ารับการอบรม.....	31
11	การเตรียมการก่อนเปิดภาค เรียนของหัวหน้าหมวดวิชา โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.....	33
12	การเตรียมการก่อนเปิดภาค เรียนของหัวหน้าหมวดวิชา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด.....	35
13	งานค่านิเทศการสอนให้กับครูในหมวดวิชาของหัวหน้า หมวดวิชา โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.....	36
14	งานค่านิเทศการสอนให้กับครูในหมวดวิชาของหัวหน้าหมวด วิชาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด.....	38
15	การควบคุมการสอนของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา.....	40
16	การควบคุมการสอนของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด.....	41
17	การจัดหาอุปกรณ์และการให้บริการของหัวหน้าหมวดวิชาใน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.....	42

ตาราง	หน้า	
18	การจัดหาอุปกรณ์และการให้บริการ ของหัวหน้าหมวดวิชาใน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด.....	45
19	การอบรม แนะนำ และการส่งเสริมการ เรียนของนักเรียน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.....	47
20	การอบรมแนะนำและการส่งเสริมการ เรียนของนักเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด.....	50
21	การวัดผลนักเรียนของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนสังกัดกรม สามัญศึกษา.....	52
22	การวัดผลนักเรียนของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนสังกัด องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด.....	54
23	งานด้านวิชาการของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนสังกัดกรม สามัญศึกษา.....	56
24	งานด้านวิชาการของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนสังกัด องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด.....	58
25	การประเมินผลครูของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนสังกัดกรม สามัญศึกษา.....	59
26	การประเมินผลครูของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนสังกัด องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด.....	61
27	งานด้านส่งเสริมครูในหมวดวิชาของหัวหน้าหมวดวิชา โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.....	62
28	งานด้านส่งเสริมครูในหมวดวิชาของหัวหน้าหมวดวิชาโรง เรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด.....	64
29	การบริหารงานบุคคลของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา.....	65
30	การบริหารงานบุคคลของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียน สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด.....	68

31	ปัญหาของหัวหน้าหมวดวิชาตามความคิดเห็นของหัวหน้า หมวดวิชา.....	71
32	ปัญหาของหัวหน้าหมวดวิชาตามความคิดเห็นของครูใหญ่.....	73
33	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานของหัวหน้าหมวดวิชาตาม ความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชา.....	75
34	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานของหัวหน้าหมวดวิชาตาม ความเห็นของครูใหญ่.....	77
35	สรุปความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและครูใหญ่เกี่ยวกับ กับหัวหน้าหมวดวิชา.....	83